

13.10.2021

FinELib-konsortion ohjausryhmän kokous 13.10.2021

Aika	13.10.2021 klo 10–13
Paikka	Zoom-etäkokous
Jäsenet	Paula Eerola, vararehtori, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto (pj) Tommi Harju, kirjastonjohtaja, Taideyliopisto Katja Hilska-Keinänen, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus (saapui klo 10.20) Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, kirjastoverkkopalvelut, Kansalliskirjasto Salla Huttunen, vararehtori, Haaga-Helia Jussi Kaurola, pääjohtaja, varapuheenjohtaja, Ilmatieteen laitos Laura Kittinen, projektikeskuksen päällikkö, Luonnonvarakeskus Sinikka Luokkanen, tietopalvelupäällikkö, Hämeen ammattikorkeakoulu Hanna Martikainen, palvelupäällikkö, Jyväskylän kaupunginkirjasto Ossi Naukkarinen, vararehtori, Aalto-yliopisto Susanna Parikka, kirjastonjohtaja, Lapin yliopisto Kalle-Antti Suominen, vararehtori, Turun yliopisto Pekka Uotila, päällikkö, korkeakoulun tieto- ja julkaisupalvelut, XAMK
Poissa	Virva Nousiainen-Hiiri, kirjastoverkon yhteisten palveluiden päällikkö, Helsingin kaupunginkirjasto
Esittelijät	Arja Tuuliniemi, palvelupäällikkö, FinELib, Kansalliskirjasto Terhi Manninen, hankinta-asiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Toni Vesterinen, hankinta-asiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Timo Vilén, tietoasiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto
Sihteeri	Toni Vesterinen, hankinta-asiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Laura Lipponen, koulutussihteeri, Kansalliskirjasto (Flinga-kysely)

ESITYSLISTA

Käytämme kokouksessa Flinga-työkalua vuorovaikutteiseen työskentelyyn.

1. Kokouksen avaus

2. Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Ohjausryhmä on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Esitys: Puheenjohtaja toteaa osallistujat ja kokouksen päätösvaltaisuuden.

13.10.2021

Päätös: Kokous on päätösvaltainen.

3. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista.

Päätös: Hyväksyttiin esityslista.

4. Edellisen kokouksen hyväksytty pöytäkirja

Merkitään tiedoksi edellisen kokouksen 15.9.2021 pöytäkirja ([linkki](#) pöytäkirjaan)

ILMOITUSASIAT

5. Ajankohtaiset asiat, 15 min.

- Paula Eerola, Arja Tuuliniemi ja Jussi Varkemaa (SA) osallistuivat verkossa järjestettävään 15th BERLIN OPEN ACCESS -kutsuseminaariin 30.9.-1.10., <https://oa2020.org/b15-conference/>
- Tekijänoikeuslain kommentointi käynnissä, lausunnot 31.10.2021 mennessä: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=bf2bc712-ff6e-4a23-81de-91581bc2bf81>
- Avoimen tieteen seurantamallin luonnos on tutkimusyhteisön kommentoitavana 1.11.2021 asti: <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/seurantamallin-komentointi-alkaa>

Esitys: Merkitään tiedoksi ajankohtaiset asiat

PÄÄTÖSASIAT

6. Ohjausryhmän kokouskäytännöt, 10 min

(Arja Tuuliniemi, liitteet 1 ja 2)

Kansallisia etätyösuosituksia ollaan päivittämässä. Valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö esittävät, että etätyösuositus päättyy 15. lokakuuta. FinELib-konsortion ohjausryhmän kokoukset ovat olleet etäkokouksia ja nyt on arvioitava, jatketaanko etäkokouksia ja millaisia käytäntöjä kokouksiin sovelletaan.

Esitys: Keskustellaan kokouskäytännöistä, päätetään kokouskäytännöt esityksen mukaisesti (liitteet 1 ja 2).

13.10.2021

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti. Lisäksi FinELib-toimisto selvittää, voidaanko vuosisuunnitelma julkaista päivittyvänä verkkodokumenttina.

7. Avoimen tieteen tukipalvelut ja niiden rahoitus - Osallistuminen SCOSS:in kolmannelle rahoituskierrokselle, 15 min

(Timo Vilén, liite 3)

SCOSS (The Global Sustainability Coalition for Open Science Services) on kansainvälinen yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on turvata keskeisten avoimen tieteen palveluiden toimintaedellytykset. FinELib-konsortio rahoittaa SCOSS:in kautta viittä edellisen rahoituskierroksen palvelua: DOAJ (Directory of Open Access Journals), SherpaRomeo, Public Knowledge Project, DOAB (Directory of Open Access Books)/OAPEN (Online library and publication platform) ja OpenCitations.

SCOSS:n kolmas rahoituskierros (<https://scoss.org/ready-steady-pledge-scoss-launches-its-third-pledging-round/>) on juuri avattu ja SCOSS on valinnut mukaan kolme OA-infrastruktuuria/palvelua: arXiv, Redalyc/AmeliCA, sekä DSpace (liite 3). Näistä etenkin arXiv-preprint-arkisto sekä avoimeen lähdekoodiin perustuva DSpace-julkaisuarkisto-ohjelmisto ovat suomalaisittainkin keskeisiä palveluita.

FinELibin Full OA -projektissa on selvitelty arXiv-tukiohjelmaan liittymistä, ja monet organisaatiot ovat jo ilmaisseet olevansa kiinnostuneita tukemaan tärkeänä pitämään palvelua. DSpacea rahoittaa tällä hetkellä Kansalliskirjasto, joka on mukana myös ohjelmiston käyttäjä- ja kehittäjäyhteisön hallintoelimissä.

Esitys: Konsortio osallistuu SCOSSin kolmannelle rahoituskierrokselle ohjausryhmän päättämien palvelujen osalta. Konsortion jäsenorganisaatiot päättävät itsenäisesti omasta osallistumisestaan rahoitukseen.

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti.

KESKUSTELUASIAT

8. FinELibin palveluvision toimenpiteet 2021-2025: keskustelu linjauksista

8.1. FinELib-konsortion palveluvision päälinjat, 15 min

(Esittelijä: Arja Tuuliniemi, liite 4)

FinELib-konsortion ohjausryhmä valmisteli konsortion uutta palveluvisiona vuoden 2019 aikana ja hyväksyi palveluvision 2025 helmikuussa 2020.

Esitys: Arja Tuuliniemi esittelee FinELib-konsortion palveluvision päälinjat (liite 4). Keskustellaan esittelystä.

13.10.2021

Keskustelu:

Keskustellaan ohjausryhmässä vielä konsortion roolista osana laajempaa kokonaisuutta esim. avoimeen julkaisemisen ja datan osalta palveluvision toimintasuunnitelman yhteydessä.

8.2. FinELib-konsortion palveluvision strategiset painopisteet: avoin julkaiseminen & monipuolinen ja ketterä aineistohankinta

(Esittelijät: Arja Tuuliniemi, Toni Vesterinen, Timo Vilén liitteet 5, 6, 7, 8 ja 9)

Konsortion jäsenet ovat yhdessä FinELib-toimiston kanssa keskustelleet syksyn 2020 ja kevään 2021 aikana kuudessa eri työpajassa palveluvision toimenpiteistä. Konsortiolta on tullut runsaasti ehdotuksia siitä, millä toimenpiteillä palveluvisiona voitaisiin toteuttaa (liite 5). Tässä kokouksessa syvennytään tarkemmin kahteen strategiseen painopisteeseen ('avoin julkaiseminen' ja 'monipuolinen ja ketterä aineistohankinta'). Arja Tuuliniemi esittelee konsortion jäseniltä työpajoissa näihin painopisteisiin tulleet ehdotukset toimenpiteiksi (liite 5). Lisäksi käydään tarkemmin läpi seuraavat osa-alueet: lisensiointiperiaatteiden päivittäminen ja visiota toteuttavat projektit. Lopuksi käydään keskustelua siitä, millä keinoin konsortion tulisi palveluvisiona toteuttaa. Seuraavat kaksi päämäärää ('konsortion yhteistoiminta' ja 'vaikuttava, dataan perustuva toiminta') käsitellään ohjausryhmän joulukuun kokouksessa. Toimenpideohjelma tulee ohjausryhmän päätettäväksi kevään 2022 kokouksessa.

Keskustelu:

FinELib-toimisto selvittää, voiko aineistojen sopimuskauden alkamiseen olla nykyisen kalenterivuoden lisäksi muita vaihtoehtoja.

8.2.1. FinELibin lisensiointiperiaatteiden päivittäminen, 30 min.

(Esittelijä: Terhi Manninen, liitteet 6 ja 7)

FinELib-konsortiolla on ollut aineistoneuvotteluja ohjaavat lisensiointiperiaatteet käytössään lähes koko konsortion olemassaolon ajan. Periaatteita on eri vuosina päivitetty ja viimeisin päivitys on vuodelta 2015. Tämän jälkeen FinELibin neuvotteluihin uutena on tullut avoin julkaiseminen. Lisensiointiperiaatteita tulee tarkastella myös siitä näkökulmasta mitä muutostarpeita FinELibin uusi palveluvision tuo. Lisensiointiperiaatteet tulevat uudelleen ohjausryhmän käsittelyyn päätösasiana.

Esitys: Terhi Manninen esittelee lisensiointiperiaatteisiin liittyvät muutostarpeet. Keskustellaan muutoksista.

Keskustelu:

13.10.2021

Kannatettiin esitettyä etenemistapaa lisensiointiperiaatteiden päivittämiseksi. Pidettiin tärkeänä, että lisensiointiperiaatteissa on pakolliset periaatteet ja periaatteisiin otetaan mukaan avoin julkaiseminen. Myös tutkimusdata on tärkeä osa-alue ja on selvitettävä, miten se voitaisiin huomioida lisensiointiperiaatteissa.

8.2.2. Palveluvisiota toteuttavat projektit, 30 min

(Esittelijät: Arja Tuuliniemi, Toni Vesterinen, Timo Vilén liite 8)

FinELib-konsortiolla on neljä projektia, joilla toteutetaan avoimen julkaisemisen ja monipuolisen ja ketterän aineistohankinnan päämääriä: aineistovalinnan uudistaminen, yleisten kirjastojen elokuvapalvelujen kilpailutus, ammattilehdet avoimeksi ja fullOA-projekti.

Esitys: Toni Vesterinen, Timo Vilén ja Arja Tuuliniemi esittelevät pääkohdat FinELibin käynnissä olevat projekteista (liite 8).

Keskustelu:

Todettiin, että esitellyistä projekteista Full OA –projekti on erityisen tärkeä siirryttäessä transformatiivisista sopimuksista kohti täysin avoimia julkaisuja.

8.2.3. Keskustelu avoimen julkaisemisen & monipuolisen ja ketterän aineistohankinnan linjauksista, 40 min

(Esittelijät: Timo Vilén, Arja Tuuliniemi, liite 9)

FinELib-konsortiolta on tullut paljon ehdotuksia siitä miten konsortio voisi edistää avointa julkaisemista ja monipuolista, ketterää aineistohankintaa. Konsortion tulee keskustella ja päättää, mitkä toimenpiteet parhaiten edistävät konsortion tavoitteita valituilla painopistealueilla.

Flinga-kysymykset:

Mitä avoimen julkaisemisen palveluja tai sisältöjä FinELib-konsortion tulisi edistää ja miten?

Transformatiiviset sopimukset:

- millaisia sopimuksia konsortio on valmis hyväksymään?
 - miten konsortion tulee edistää avointa julkaisemista siirtymäkauden jälkeen?
- Millä keinoin konsortion aineistohankinnasta tehdään monipuolista ja ketterää?

Esitys: Timo Vilén taustoittaa avoimen julkaisemisen vaihtoehtoja (liite 9).

Keskustellaan, millä toimenpiteillä konsortio lähivuosina toteuttaa valittuja strategisia päämääriä. Työskentelyssä käytetään Flinga-ohjelmistoa.

13.10.2021

Keskustelu: Aikataulusyistä tämän kohdan käsittelyä jatketaan seuraavassa kokouksessa. Ohjausryhmän jäsenet vastaavat yllä oleviin kysymyksiin Flingassa.

MUUT ASIAT

9. Seuraava kokous

Ohjausryhmän seuraava kokous järjestetään 14.12.2021.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.00.

LIITTEET

- Liite 1. Kokouskäytännöt
- Liite 2. Ohjausryhmän vuosisuunnitelma
- Liite 3. SCOSSin 3. rahoituskierrokselle valitut palvelut
- Liite 4. FinELibin palveluvision 2025
- Liite 5. Konsortion jäsenten ehdotukset FinELibin palveluvision toimenpiteiksi
- Liite 6. FinELibin lisensiointiperiaatteiden päivitys
- Liite 7. FinELibin nykyiset lisensiointiperiaatteet
- Liite 8. Projektit
- Liite 9. Avoimen julkaisemisen valinnat